

PlanDisain Oy

Savonlinnan Oravin–Joutenveden OYK muutos Luontoselvitys 2024

Petri Parkko 4.11.2024

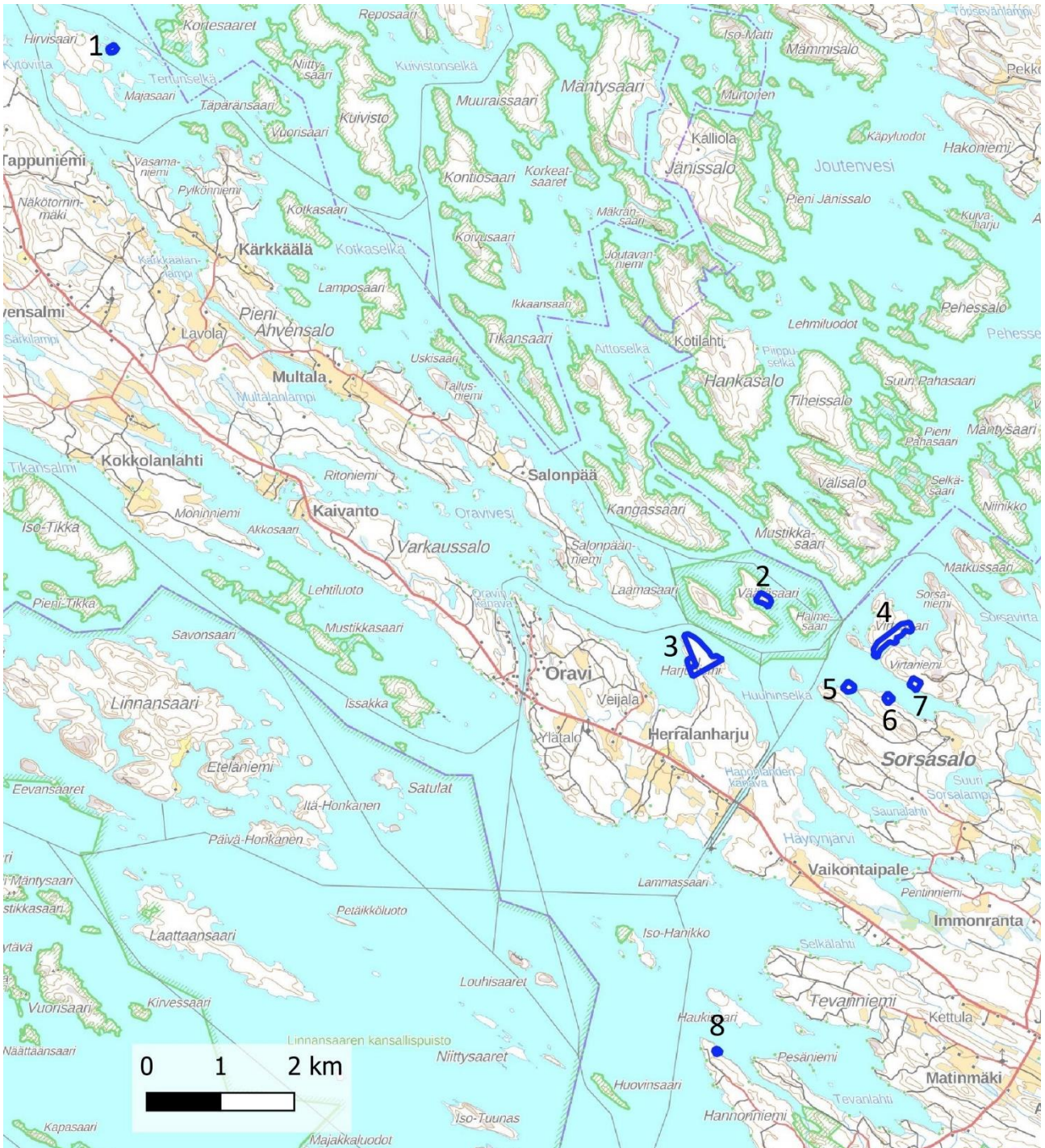

Sisällys

Taustoja	3
Menetelmät ja aineisto	4
Alue 1 Pensassaari (id 4)	4
Alue 2 Vääräsaari (id 8)	7
Alue 3 Harjuniemi (id 7)	12
Alue 4 Virtasaari (id 10).....	16
Alue 5 Syrjäniemi (id 9)	19
Alue 6 Tuliraudanlahti N (id 9)	20
Alue 7 Virtaniemi (id 11)	22
Alue 8 Hannonniemi (id 2)	24
Lähteet	26

Taustoja

Savonlinnan kaupunki on muuttamassa Oravin–Joutenveden osayleiskaavaa saimaannorpan suojelemiseksi noin 13 eri paikasta. Tarkoituksena on siirtää rakentamattomia lomarakennuspaikkoja kauemmaksi norpan pesistä. Korvaavilta rakennuspaikoilta (kartta 1) tarvittiin selvitys niiden merkittävistä luontoarvoista. Plan-Disain Oy tilasi tämän luontoselvityksen 2.2.2024.

Kartta 1. Maastokaudella 2024 selvitetty alueet.

Menetelmät ja aineisto

Mantereen varttunutta metsää kasvavilla kohteilla tehtiin 4.5.2024 liito-oravaselvitys, jossa tutkittiin haapojen ja metsäkuusten tyvet lajin ulostepapanoiden löytämiseksi. Lumi oli sulanut puiden tyviltä, joten papanat olisivat olleet hyvin löydettävissä. Maastokäynnin yhteydessä todettiin monesta lahdenpohjukasta kuuluvan viitasammakkokoiraiden (*Rana arvalis*) D soidinpulputusta, joten liito-oravaselvityksen yhteydessä saatiin tehtyä myös viitasammakon lisääntymispaikkojen kartoitusta. Toukokuun maastokäynnillä arvioitiin ja kohdennettiin myös kesän maastokäynneillä tehtäviä selvityksiä.

Toukokuun maastokäynnin perusteella niillä mantereen kohteilla, joilla arvioitiin olevan kirjoverkkoperhoselle (*Euphydryas maturna*) D (raportin kansikuva) sopivaa lisääntymishabitaattia, tehtiin lajia koskeva aikuskartoitus 16.6.2024 klo 10.30–14.00. Lajin toukkien tärkeimpiä ravintokasveja, kangasmaitikkaa (*Melampyrum pratense*) ja metsämaitikkaa (*M. sylvaticum*) kasvavat aukkojen ja taimikoiden reunat, metsäautotiet ja ajourat sekä harvennetut varttuneet metsät kuljettiin jalkaisin maastossa läpi havainnoiden perhosia. Havaintopaikkojen koordinaatit tallennettiin GPS-laitteeseen. Sää oli perhosten lentoaktiivisuuden kannalta hyvä: lämpötila +18,5–20 °C, aurinkoista, heikkoa tuulta. Maastokäynnillä havainnoitiin myös alueiden kasvillisuutta sekä arvioitiin uhanalaislajiston ja direktiivilajien esiintymisen todennäköisyyttä.

Heinäkuun maastokäynnillä 10.7.2024 käytiin tutkimassa kanootilla saarikohteiden luontoarvoja. Luontodirektiivin IV-liitteen sudenkorentoja havainnoitiin veden puolelta ja muita luontoarvoja jalkaisin. Sää oli sudenkorentojen lentoaktiivisuuden kannalta hyvä: lämpötila +20 °C, enimmäkseen aurinkoista, heikkoa tuulta.

Merkittävät maastossa tehdyt lajihavainnot tallennettiin maastotöiden jälkeen Suomen lajitietokeskuksen (Laji.fi) havaintotietokantaan. Maastotöistä ja raportoinnista vastasi luontokartoittaja (EAT) Petri Parkko. Laura Parkko avusti kesäkuun kirjoverkkoperhosselvityksessä.

Eliölajien uhanalaisuus raportissa perustuu vuoden 2019 arviointiin (Hyvärinen ym. 2019) ja luontotyyppien uhanalaisuus 2018 arviointiin (Kontula & Raunio 2018). Nimistö on Suomen lajitietokeskuksen (Laji.fi) mukaan. Raportti sisältää Maanmittauslaitoksen Avoimien aineistojen tiedostopalvelun ortokuva- ja peruskartta-aineistoa, 9/2024 (CC 4.0 -lisenssi).

Raportissa käytetyt lyhenteet: D = EU:n luontodirektiivin IV-liitteen laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen ovat luonnonsuojelulla kiellettyjä; EN = erittäin uhanalainen; VU = vaarantunut; NT = silmälläpidettävä.

Alue 1 Pensassaari (id 4)

Luonnon yleiskuvaus

Pensassaari on vanhoja metsämäntyjä (*Pinus sylvestris*), koivua ja metsähaapaa (*Populus tremula*) kasvavalta puustoltaan varsin luonnontilainen, ja se täyttää todennäköisesti METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet. Majava on tappanut ja kaatanut useita puita, ja osa jyrshintäjäljistä on tuoreita. Rannan puustona kasvaa tervaleppiä (*Alnus glutinosa*), pensaskeroksessa pajuja (*Salix*) ja kenttäkeroksessa vähän siniheinää (*Molinia caerulea*). Metsä on ravinteisuudeltaan enimmäkseen mustikkatyyppin kangasta vu.

Itäosan kalliokärjen puusto on vanhoja metsämäntyjä ja rauduskoivua. Kenttäkeroksen muodostavat mustikka (*Vaccinium myrtillus*), puolukka (*V. vitis-idaea*), kangasmaitikka ja kanerva (*Calluna vulgaris*). Pensassaaren rannat ovat melko karuja, mutta paikoin esiintyy enemmän vesikasvillisuutta. Kelluslehtisiä esiintyy hyvin niukasti. Saraikossa havaittiin yksi lummelampikorenon (*Leucorrhinia caudalis*) D koiras.

Lummelampikorenon (*Leucorrhinia caudalis*) D lisääntymispaikka (kartta 2)

Kelluslehtisten kasvien niukkuuden takia Pensassaaren rannat eivät ole erityisen hyvää lisääntymishabitaa-tia lummelampikorennolle, jonka koiraat vartioivat reviierejään tyypillisesti lumpeiden tai ulpukoiden lehdil-tä. Vesisaraikossa havaittiin kuitenkin heinäkuun 2024 maastotöissä yksi lajin sukukypsä koiras (kuva 1). Hirvisaaren ja Majasaaren välisellä alueella havaittiin samalla maastokäynnillä neljä lummelampikorenon koirasta.

Kuva 1. Lummelampikorentokoiras Pensassaaren rantasaraikossa 10.7.2024 © Petri Parkko

Kuva 2 (vas.), Pensassaaressa esiintyy monin paikoin koivulahopuuta. **Kuva 3** (oik.). Valkoselkätikan ruokailujälkiä koivupötkelössä. Pensassaari 10.7.2024 © Petri Parkko

METSO-ohjelmaan sopiva metsä (kartta 2)

Koko suunnittelualue täyttää todennäköisesti METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet. Latvuskerroksessa kasvaa kilpikaarnaisia metsämäntyjä, koivuja ja metsähaapoja. Saarella on kohtalaisesti lahoppua (kuva 2), mm. yksi suuri koivumaapuu, ja myös lahoppujatkumo. Majavat ovat lisänneet merkittävästi lahoppuun määrää. Koivupötkelöissä on valkoselkätikan (*Dendrocopos leucotos*) vu ruokailusuppiloita (kuva 3).

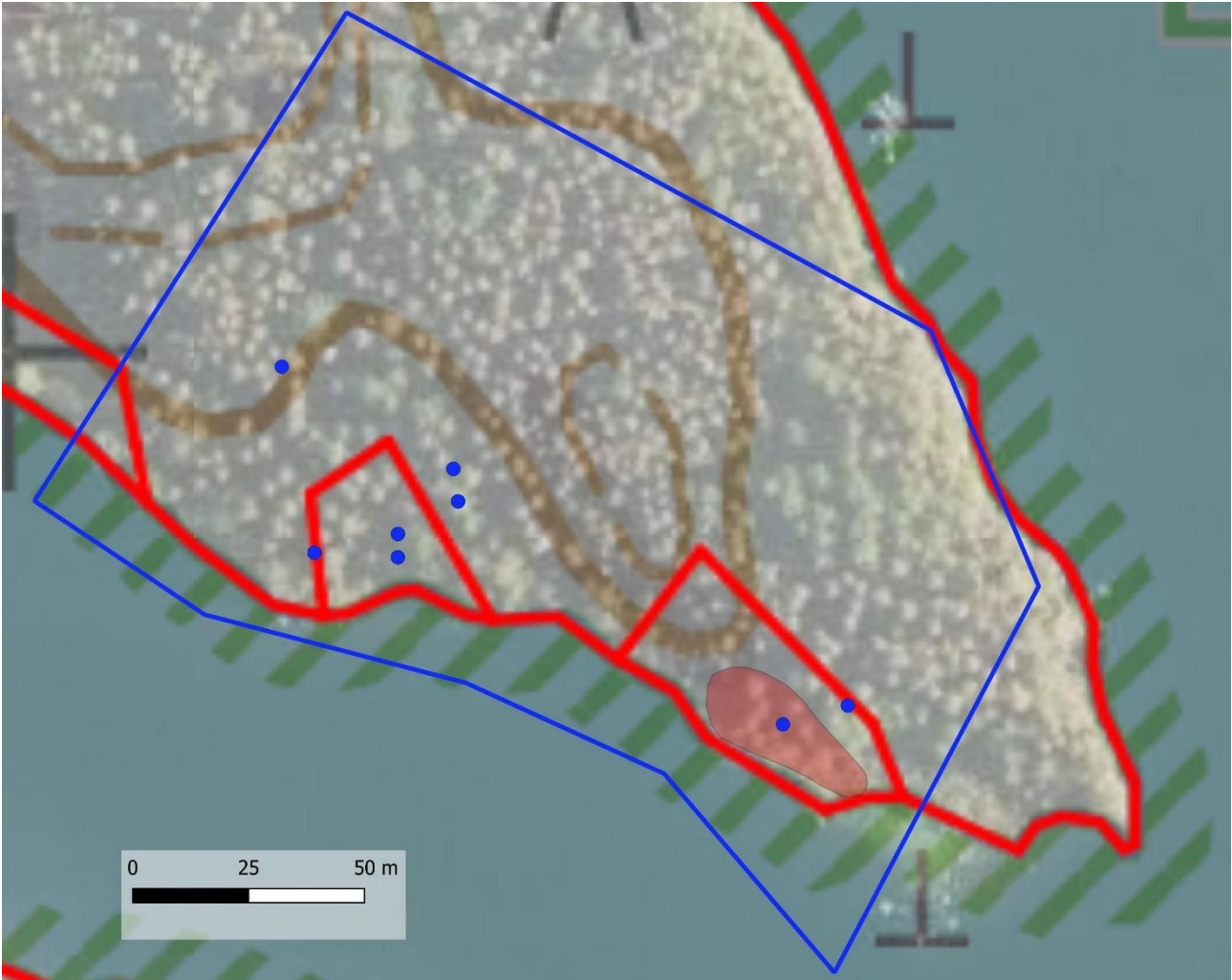
Metsän kenttäkerroksessa kasvaa runsaiden mustikan (*Vaccinium myrtillus*) ja kangasmaitikan (*Melampyrum pratense*) lisäksi metsäkastikkaa (*Calamagrostis arundinacea*), kultapiiskua (*Solidago virgaurea*), lillukkaa (*Rubus saxatilis*), riidenliekoa (*Spinulum annotinum*), puolukkaa, kevätpiippoa (*Luzula pilosa*), nuokkualvikkia (*Orthilia secunda*) sekä vähän metsäalvejuurta (*Dryopteris carthusiana*) ja kanervaa (*Calluna vulgaris*).

Kartta 2. Pensassaaren suunnittelualue ja METSO-ohjelmaan sopiva metsä on rajattu karttaan sinisellä. Lummelampikorenon lisääntymispaikka 2024 on merkitty punaisella pallolla.

Päätelmät ja suositukset

Suunnittelualue täyttää todennäköisesti kokonaan METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet ja se jätetään mahdollisuuksien mukaan rakentamisen ja hakkuiden ulkopuolelle.

Kartta 3. Vääräsaaren selvitysalueen rajaus. Kirjoverkkoperhosen lisääntymisalue on merkitty punaisella ja uhanalaisten putkilokasvilajien kasvupaikat sinisillä palloilla.

Alue 2 Vääräsaari (id 8)

Vääräsaassa tehtiin kesällä 2024 luontonselvitys karttaan 3 rajatulta alueelta, mutta myöhemmin suunniteltu rakennuspaikka siirrettiin eri osaan saarta (kartta 4), eikä sitä osaa ole tutkittu maastossa.

Luonnon yleiskuvaus

Vääräsaari on sokkeloinen saari, jossa on suojaisia ja kasvillisuudeltaan ympäröiviä vesiä rehevämpiä lahdenpohjukoita, joissa on ravintoa mm. laulujoutsenille (*Cygnus cygnus*) (kuva 4). Saaren läheisyydessä havaittiin heinäkuun 2024 maastokäynnillä myös kuikkaemot (*Gavia arctica*) yhden poikasen kanssa.

Kuva 4. Laulujoutsenpoikue ruokailemassa Vääräsaaren lahdenpohjukassa. Vääräsaari 10.7.2024 © Petri Parkko

Kuva 5 (vas.). majavan kaatamia metsähaapoja rannan läheisyydessä. **Kuva 6** (oik.). Mahdollinen valkoselkätikan pesäkolo katkenneen koivun yläosassa. Vääräsaari 10.7.2024 © Petri Parkko

Alkuperäinen suunnittelualue (kartta 3)

Rannoilla ei ole kelluslehtisiä, ja vesikasvillisuus on lähinnä harvaa järviruokokasvustoa (*Phragmites australis*) ja saroja (*Carex*). Metsän ravinteisuus vaihtelee jäkäläpeitteisistä kallioista lehtomaisiin kankaisiin. Latvuserroksessa kasvaa vanhoja metsämäntyjä ja koivuja, paikoin myös metsähaapaa, mutta metsäkuusta (*Picea abies*) on vähän. Puustoa on aikoinaan harvennettu. Majava on kaatanut rantaan haapoja (kuva 5), mutta muuten alueella on niukasti lahpuuta. Yhdessä koivupötkelössä on mahdollinen valkoselkätikan (*Dendrocopos leucotos*) vu pesäkolo (kuva 6). Rannassa kasvaa tervaleppää ja pensakerroksessa runsaasti marjovaa korpipaatsamaa (*Frangula alnus*).

Pensakerroksessa kasvaa runsaasti metsähaavan vesoja. Kenttäkerroksen muodostavat runsaana kasvavan kangasmaitikan lisäksi mustikka, puolukka, riidenlieko, metsäkastikka, metsätähti (*Lysimachia europaea*), lillukka, kultapiisku ja nuokkotalvikki. Paikoin esiintyy karhunputkea (*Angelica sylvestris*) ja kieloa (*Convallaria majalis*) sekä rauhoitettuja kämmeköitä, lehtoneidonvaippaa (*Epipactis helleborine*) (kuva 8) ja valko-lehdokkia (*Platanthera bifolia*).

Saaren kasvillisuus viittaa entiseen metsälaidunnukseen. Maannos ei ollut tutkituissa kohdissa lehtomultaa, mutta metsäsammalkerros on epäyhtenäinen. Pienen sammal- ja jäkäläpeitteisen kallion (kuva 7) vanhoja metsämäntyjä ja koivuja kasvavaa puustoa on aikoinaan harvennettu. Sen pensakerroksessa kasvaa katajaa (*Juniperus communis*) ja kenttäkerroksessa kangasmaitikkaa, puolukkaa sekä vähän metsäkastikkaa.

Kuva 7. Suunnittelualueella on pieni sammal- ja jäkäläpeitteinen kallio. Vääräsaari 10.7.2024 © Petri Parkko

Uusi suunnittelualue (kartta 4)

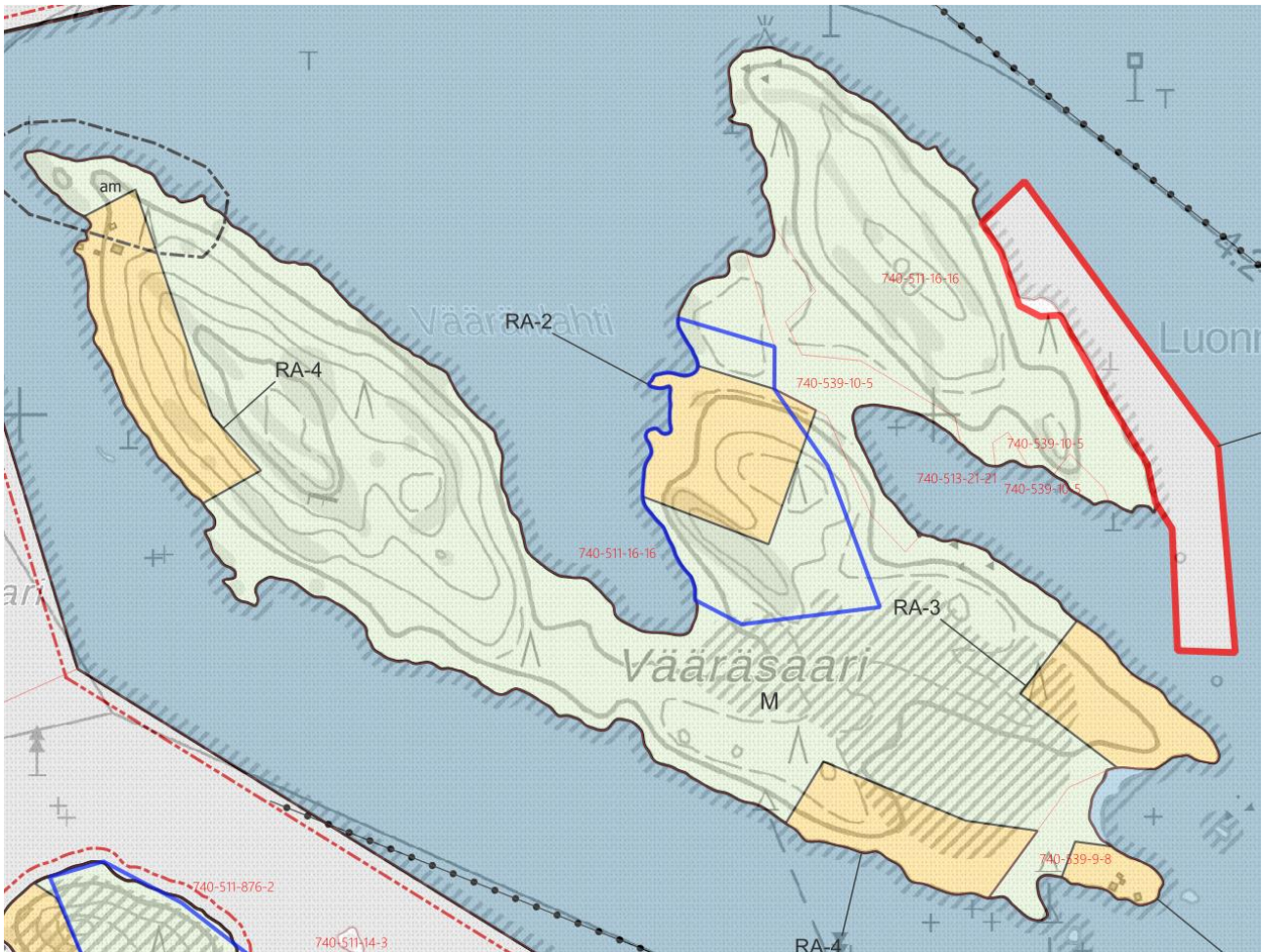
Ilmakuvien ja Markus Hytösen paikalta ottamien valokuvien (kuvat 8 ja 9) perusteella sisempänä suunnittelualueella on sulkeutunutta talousmetsää, jossa erottuu ajouria. Rannassa on kapeana vyöhykkeenä varttunut ja luontaisesti uudistunutta sekametsää.

Kuva 8. Vääräsaaren uuden suunnittelualan rantametsää 5.7.2024 © Markus Hytönen

Kuva 9. Vääräsaaren uuden suunnittelualan pieni niemenkärki. Taustalla näkyy nuorta kasvatusmetsää. Vääräsaari 5.7.2024 © Markus Hytönen

Kartta 4. Vääräsaaren uusi suunnittelualue on rajattu karttaan sinisellä.

Kirjoverkkoperhosen (*Euphydryas maturna*) D lisääntymisalue (kartta 3)

Alkuperäiseltä suunnittelualueelta löytyi heinäkuun 2024 maastokäynnillä yhteensä viisi kirjoverkkoperhosen toukkaseittiä (kuva 10) kangasmaitikoilta kahdesta esiintymiskohdasta. Kyseessä on todennäköisesti vain yhden naaraan pesyeet. On melko ilmeistä että kirjoverkkoperhosia elää myös Vääräsaaren muissa osissa. Kesällä 2024 lajin muninta tapahtui aikaisin, eikä näin suuria toukkia tavata yleensä heinäkuussa.

Rauhoitetut putkilokasvilajit

Lehtoneidonvaippa (*Epipactis helleborine*) ja valkolehdokki (*Platanthera bifolia*) (kartta 3)

Suunnittelualueelta löytyi heinäkuussa yksi fertiili lehtoneidonvaippa sekä kymmeniä valkolehdokkeja. Todennäköisesti ainakin steriilejä kasveja jäi vielä löytymättä.

Kuva 10. Kirjoverkkoperhosen toukkaseitit ja toukkia Vääräsaassa 10.7.2024 © Petri Parkko

Päätelmät ja suositukset

Alkuperäiseltä suunnittelualueelta (kartta 3) löytyi kesällä 2024 merkittäviä luontoarvoja, jotka eivät uusien suunnitelmien mukaan ole uhattuina.

Vuoden 2024 aikana suunnittelualue siirrettiin eri puolelle saarta, eikä uutta aluetta ole tutkittu maastossa. Vaikka suurin osa alueesta näyttää olevan hoidettua talousmetsää, on se syytä tutkia kesäkuussa 2025 tehävällä maastokäynnillä. Koska Vääräsaaren toiselta puolelta löytyi kesällä 2024 kirjoverkkoperhosen D lisääntymispaikka, on lajin esiintyminen myös uudella sijoituspaikalla mahdollista. Maastokäynti olisi järkevää ajoittaa lajin lentoaikaan, eli noin kesäkuun puoliväliin, jolloin sään tulisi olla mahdollisimman aurinkoinen ja lämmin.

Alue 3 Harjuniemi (id 7)

Luonnon yleiskuvaus

Harjuniemen suunnittelualueen länsireuna on hakattu, mutta itäosassa on edustavaa runsaslahopuustoista metsää. Sen pohjoispuolella kasvaa nuorta koivikkoa. Suunnittelualueelle johtavan metsäautotien reunassa on varttunutta tasaikäistä kuusivaltaista metsää, jossa havaittiin toukokuun 2024 maastokäynnillä töyhtöäinen (*Lophophanes cristatus*) vu. Ojissa kuti toukokuussa 2024 kymmeniä ruskosammakoita (*Rana temporaria*).

Harjuniemessä lisääntyvän kirjoverkkoperhosen D (raportin kansikuva) lisäksi alueella havaittiin kesäkuun 2024 maastokäynnillä monipuolisesti muita päiväperhoslajeja sekä maturoituvia aitosudenkorentoja. Tai-

mikossa ja sen reunoilla nähtiin päiväperhosista mm. haapaperhonen (*Limenitis populi*), pihlajaperhonen (*Aporia crataegi*), tummapapurikko (*Lasiommata maera*), ruskosiniisi (*Eumedonia eumedon*) sekä sudenkorennoista aitojokikorento (*Gomphus vulgatissimus*) ja litteähukankorento (*Libellula depressa*).

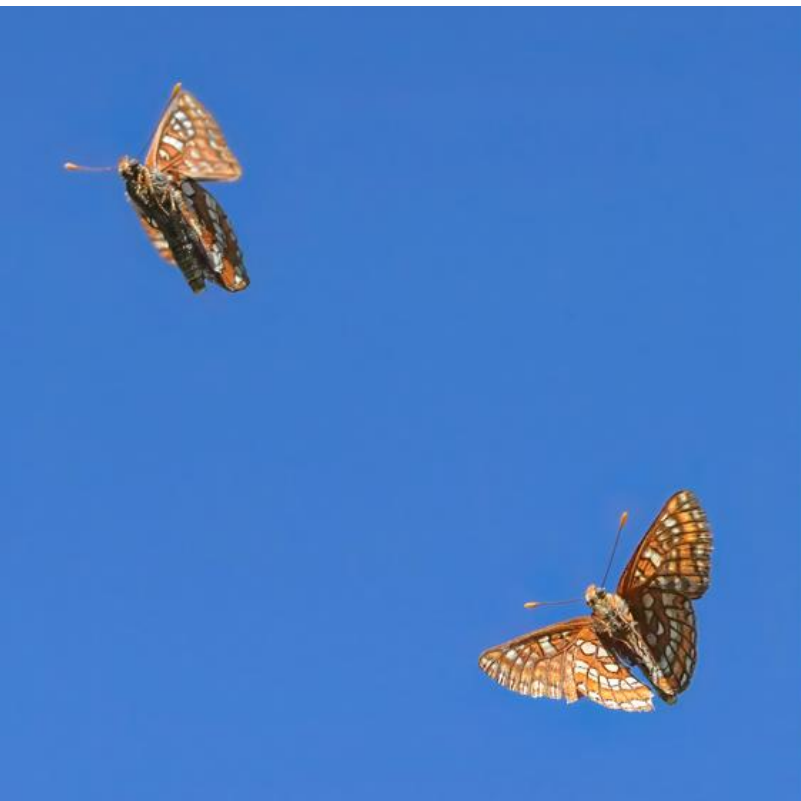
Liito-oravalle (*Pteromys volans*) D, vu sopiva metsä (kartta 5, kohde 6)

METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet täyttävässä varttuneessa metsässä kasvaa suuria haapoja sekä riittävästi liito-oravalle välttämätöntä suojapuustoa, mutta alueelta ei löytynyt kevään 2024 maastotöissä lajin ulostepapanoita.

Kirjoverkkoperhosen (*Euphydryas maturna*) D lisääntymisalueet

Lisääntymisalue 1 (kartta 5, kohde 1)

Melko laajalla lisääntymisalueella havaittiin kesäkuun 2024 maastokäynnillä kymmenen aikuista kirjoverkkoperhosta (kuvat 11 ja 12). Rajattuun alueeseen kuuluu ympärikäntöpaikka, taimikon aukkoisia ja heikosti taimettuneita kohtia sekä varttuneen metsän reunoja. Alueella kasvaa kirjoverkkoperhosen toukkien ravintokasveja sekä kangas- että metsämitikkaa.

Kuva 11 (vas.). Kirjoverkkoperhoskoiraat jahtaavat toisiaan taimikon reunassa. **Kuva 12** (oik.). Kirjoverkkoperhoskoiras odottelemassa ohi lentäviä naaraita ympärikäntöpaikan reunassa. Harjuniemi 16.6.2024 © Petri Parkko

Lisääntymisalue 2 (kartta 5, kohde 2)

Pienialaisella lisääntymisalueella, maitikkaa kasvavan taimikon reunassa, havaittiin kesäkuun 2024 maastokäynnillä kaksi kirjoverkkoperhoskoirasta.

Uhanalaislajisto

Suunnittelualueella havaittiin uhanalaisista lajeista pyy (*Tetrastes bonasia*) vu, jonka ulosteita löytyi monesta kohdasta METSO-ohjelmaan sopivasta metsästä. Lisäksi alueella näkyi valkoselkätikan (*Dendrocopos leucotos*) vu ruokailujälkiä. Toukokuun 2024 maastokäynnillä havaittiin töyhtötiainen (*Lophophanes cristatus*) vu suunnittelualueelle johtavan metsäautotien reunassa. Länsiosan hakkuulla pesi kesällä 2024 taivaanvuohi (*Gallinago gallinago*) NT.

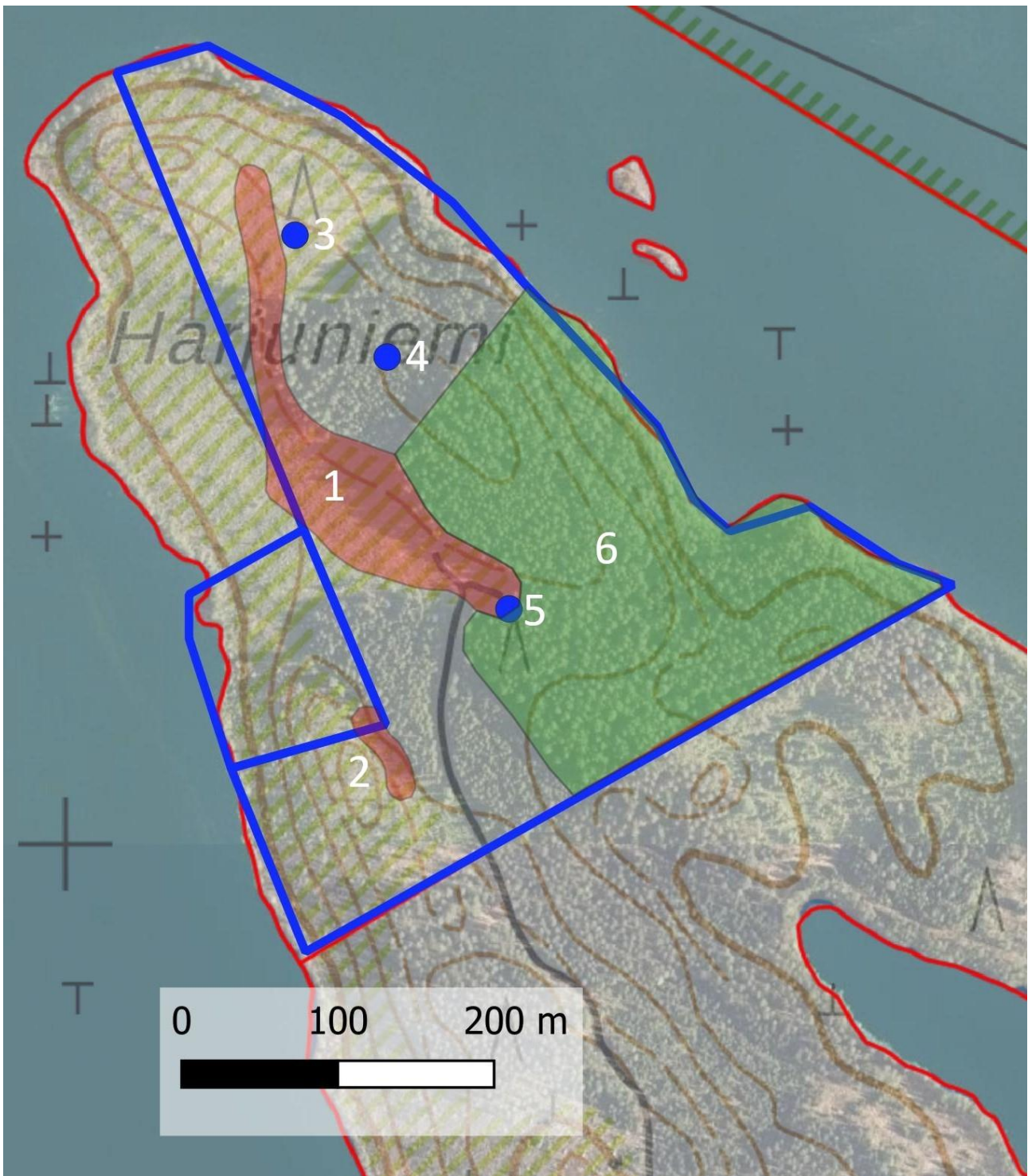
Rauhoitetut putkilokasvilajit

Valkolehdokki (*Platanthera bifolia*)

- Kasvupaikka 1 (kartta 5, kohde 3): Taimikossa kasvoi yksi fertiili valkolehdokki.
- Kasvupaikka 2 (kartta 5, kohde 4): Koivikossa kasvoi yksi fertiili valkolehdokki.
- Kasvupaikka 3 (kartta 5, kohde 5): Varttuneen metsän reunassa kasvoi yksi fertiili valkolehdokki.

Kuva 13. Harjuniemen METSO-ohjelmaan sopivassa metsässä on paljon mänty- ja koivulahoppuuta. Harjuniemi 4.5.2024 © Petri Parkko

Kartta 5. Harjuniemen luontokohteita: kirjoverkkoperhosen lisääntymisalueet 1 ja 2, valkolehdokin kasvupaikat 3 – 5 sekä METSO-ohjelmaan sopivan metsän raja-
aus 6.

METSO-ohjelmaan sopiva metsä (kartta 5, kohde 6)

Varttunutta koivua, metsämäntyä, metsäkuusta ja metsähaapaa kasvava mustikkatyyppin kangas vu (kuva 13) on hyvää elinympäristöä liito-oravalle D, vu sekä valkoselkätikalle (*Dendrocopos leucotos*) vu, jonka ruokailusuppiloita näkyi kuolleissa koivuissa. Alueen metsämännyt ovat vanhoja ja kilpikaarnaisia. Erityisesti mänty- ja koivulahopuuta esiintyy paljon, mutta paikoin myös kuusimaapuita. Eteläosa on havupuuvaltai-

sempi. Rannoilla kasvaa tervaleppää (*Alnus glutinosa*). Metsän pensaskerroksessa kasvaa katajaa (*Juniperus communis*), ja kenttäkerroksen muodostavat etenkin mustikka, metsäkastikka ja kangasmaitikka. Paikoin esiintyy myös rauhoitettua valkolehdokkia sekä vanhoja ja varttuneita metsiä ilmentävää yövilkkää (*Good-ya repens*). Metsän pesimälinnustoon kuuluvat mm. pyy (*Tetrastes bonasia*) vu ja palokärki (*Dryocopus martius*).

Päätelmät ja suositukset

Harjuniemessä lisääntyvälle kirjoverkkoperhoselle D rajattiin kesän 2024 kartoitusten perusteella kaksi lisääntymisaluetta (kartta 5, kohteet 1 ja 2), joista kumpikaan ei todennäköisesti estä rakentamista. Lajille merkittävin alue on tällä hetkellä pohjoisosan taimikko.

Karttaan 5 rajattu METSO-ohjelmaan sopiva metsä sopisi liito-oravalle D, vu, mutta lajista ei tehty havaintoja kevään 2024 kartoituksessa. Harjuniemen rannat ovat hyvin karuja, eivätkä ne ole hyvää lisääntymishabitattia viitasammakolle (*Rana arvalis*) D tai IV-liitteen sudenkorentolajeille.

Suunnittelualueen METSO-ohjelmaan sopiva metsä tulisi suojella runsaslahopuustoisena luonnon monimuotoisuuskohteena. Metsällä on merkitystä useille uhanalaisille eliölajeille.

Alue 4 Virtasaari (id 10)

Luonnon yleiskuvaus

Virtasaaren rantaan on jätetty hakkuissa kapea kaistale varttunutta metsää. Eteläisimmässä osassa kasvaa vanhoja metsämäntyjä sekä koivuja ja metsäkuusia. Puusto muuttuu pohjoisen suuntaan mentäessä metsäkuusivaltaiseksi, ja rannassa kasvaa tervaleppää. Rannassa on majavien pesäkeko (kuva 14). Kaakkoon pistävässä niemenkärjessä kasvaa vanhoja metsämäntyjä. Suunnittelualueen pohjoisimmassa osassa esiintyy pienialaisia luhtakuvioita, joiden läheisyydessä kasvaa metsähaapoja. Kangasmaitikka, mustikka ja puolukka kasvavat runsaina lähes koko suunnittelualueella.

Rannat ovat karuja ja vesikasvillisuus niukkaa: vähän vesisaraikkoa, viiltosaraa (*Carex acuta*) ja luhtasaraa (*C. vesicaria*), sekä harvakseltaan järviruokoa (*Phragmites australis*). Paikoin esiintyy ruokohelpiä (*Phalaroides arundinacea*). Sudenkorentolajistoon kuuluvat ainakin isotytönkorento (*Erythronia najas*), okatyönkorento (*Enallagma cyathigerum*), ruskohukankorento (*Libellula quadrimaculata*), ruskoukonkorento (*Aeshna grandis*) ja sirokeijukorento (*Lestes sponsa*).

Arvokkaat elinympäristöt

Saraluhtakuvio (kartta 6, kohde 1)

Kohde on pienialainen saraluhta- ja nevakuvio, jossa kasvaa harvakseltaan tuhkapajua (*Salix cinerea*). Kuviolla kasvaa viitakastikkaa (*Calamagrostis canescens*), jouhisaraa (*Carex lasiocarpa*), luhtasaraa, pullosaraa (*C. rostrata*), kurjenjalkaa (*Comarum palustre*), keltakurjenmiekkää (*Iris pseudacorus*) ja järviruokoa. Osa kuviosta on hieskoivuvaltaista metsäluhtaa. Kuviolla pesi kesällä 2024 ruokokerttunen (*Acrocephalus schoenobaenus*) NT.

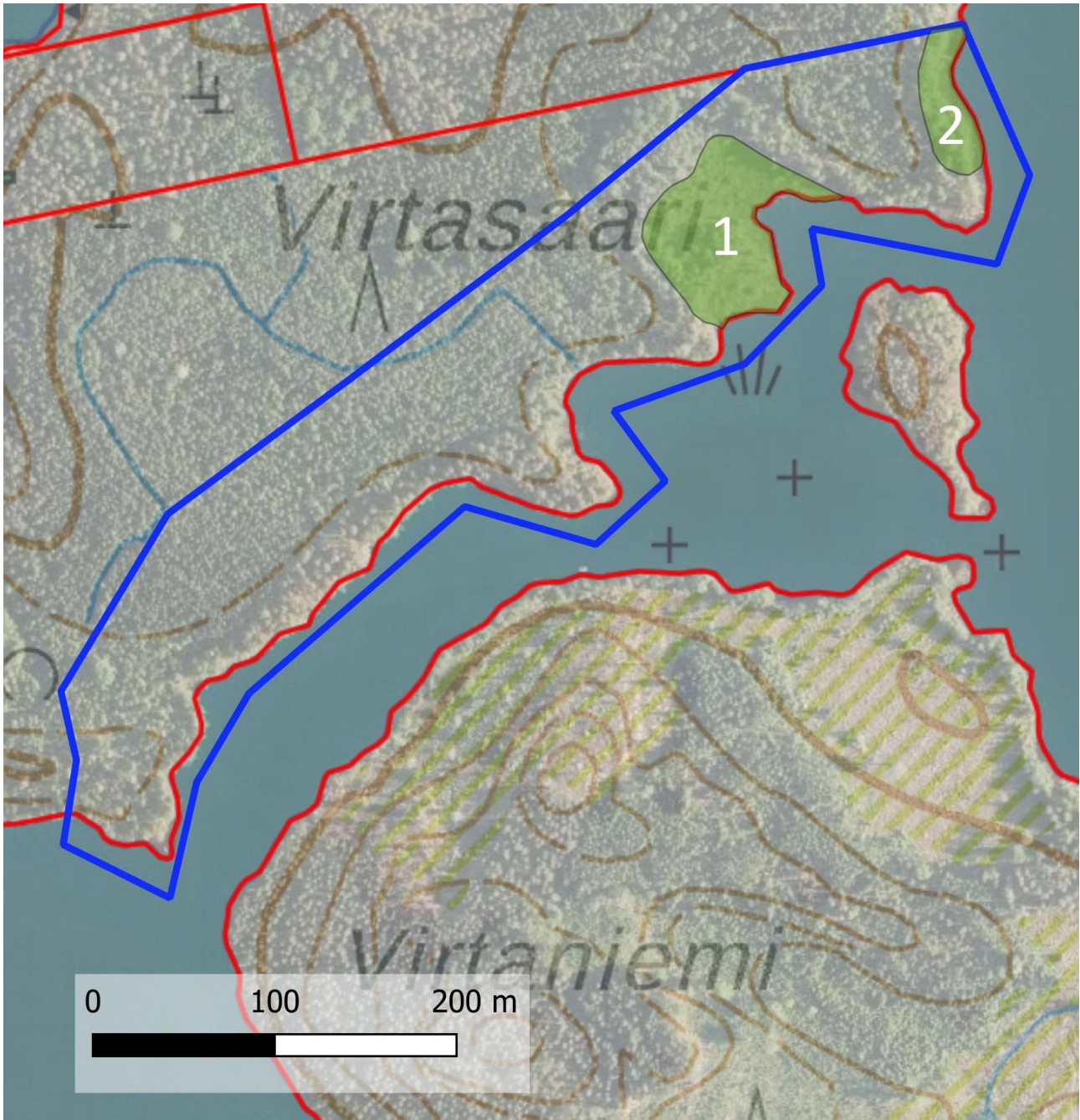
Kuva 14. Virtasaaren rannassa on majavan pesäkeko. Virtasaari 10.7.2024 © Petri Parkko

Kuva 15. Sara- ja metsäluhtaa kohteella 2. Virtasaari 10.7.2024 © Petri Parkko

Metsäluhta (kartta 6, kohde 2)

Kapean metsäluhtakuvion (kuva 15) puustona kasvaa hieskoivua ja tervaleppää sekä pensaskerroksessa pajuja. Kenttäkerroksen muodostavat sarat, keltakurjenmiekat, rentukat (*Caltha palustris*) ja viitakastikat. Muutamissa koivupötkelöissä näkyi valkoselkätikan vu ruokailujälkiä.

Kartta 6. Virtasaaren suunnittelualan rajausta sekä arvokkaat elinympäristöt 1 ja 2.

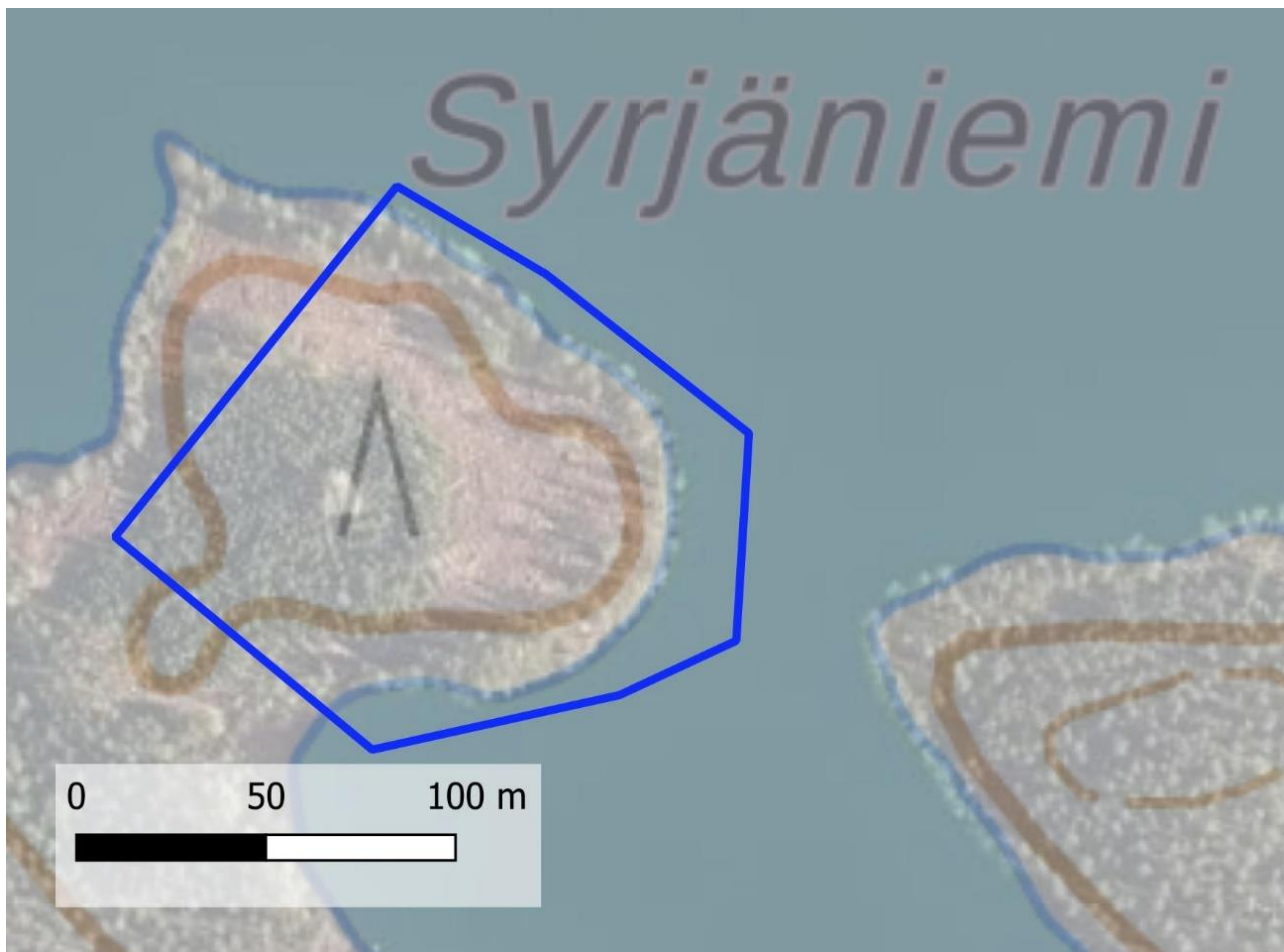
Päätelmät ja suositukset

Virtasaassa on vähän varttunutta metsää, mikä vähentää merkittävien luontoarvojen esiintymisen todennäköisyyttä. Alueelta rajattiin kaksi arvokkaaksi elinympäristöksi luokiteltavaa kuviota, jotka pyritään jättämään mahdollisuuksien mukaan luonnon monimuotoisuuskohteina rakentamisen ja kaivutoiminnan ulkopuolelle.

Alue 5 Syrjäniemi (id 9)

Luonnon yleiskuvaus

Syrjäniemen suunnittelualueen itäosa on äskettäin hakattu ja länsiosassa kasvaa nuorta tiheää metsäkuusi-valtaista metsää. Alueen rannat ovat karuja ja kasvillisuudeltaan niukkoja.

Kartta 7. Syrjäniemen suunnittelualueen rajaus.

Päätelmät ja suositukset

Alueella ei havaittu sellaisia luontoarvoja, joilla olisi rajoittavaa vaikutusta rantarakentamiseen. Merkittävien luontoarvojen esiintyminen alueella lähitulevaisuudessa on epätodennäköistä.

Alue 6 Tuliraudanlahti N (id 9)

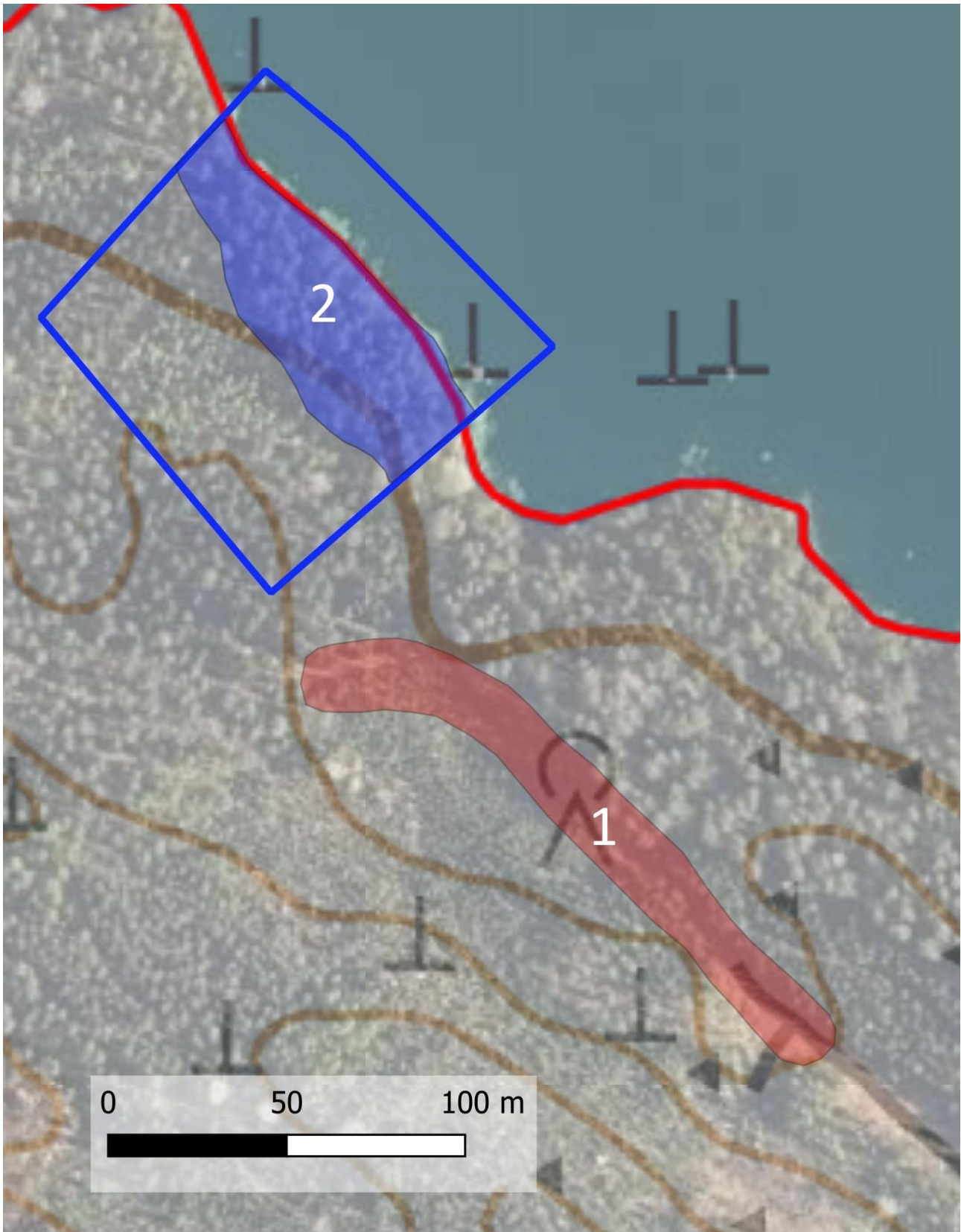
Luonnon yleiskuvaus

Rannassa kasvaa varsin edustavaa ja lähes luonnontilaista metsää mustikkatyyppin kankaalla vu, jonka puusto on vanhoja metsämäntyjä ja koivua, vähän metsäkuusta sekä reunassa metsähaapaa. Lahopuuta on niukasti; lähinnä joitakin koivupötkelöitä. Metsän kenttäkerroksessa kasvaa puolukkaa ja mustikkaa. Metsä sopisi liito-oravan D, vu elinympäristöksi, mutta alueelta ei löytynyt papanoita kevään 2024 maastotöissä.

Länsiosassa on harvennettua, tasaikäistä ja varttunutta (n. 50-vuotiasta) metsäkuusivaltaista mustikkatyyppin kangasta. Tuliraudanlahden maasto on hyvin kivikkoista. Rannassa kasvaa vähän tervaleppää. Vesikasvillisuus on hyvin niukkaa.

Kuva 16. Tuliraudanlahden suunnittelualueelle johtava ajoura on kirjoverkkoperhosen lisääntymisaluetta. Tuliraudanlahti 16.6.2024
© Petri Parkko

Kartta 8. Tuliraudanlahden suunnittelualan raja, kirjoverkkoperhosen lisääntymisalue 1 ja liito-oravalle sopiva metsä 2.

Kirjoverkkoperhosen (*Euphydryas maturna*) D lisääntymisalue (kartta 8, kohde 1)

Suunnittelualueelle johtavalla kangasmaitikkaa kasvavalla ajouralla (kuva 16) havaittiin kesäkuun 2024 maastokäynnillä viisi aikuista kirjoverkkoperhosta.

Liito-oravalle (*Pteromys volans*) D, VU sopiva metsä (kartta 8, kohde 2)

Varttuneessa sekametsässä kasvaa liito-oravan tärkeintä ravintopuuta, metsähaapaa, ja se sopisi hyvin liito-oravan elinympäristöksi. Ainakin yhdessä haavassa oli tikankolo.

Päätelmät ja suositukset

Ranta on karu, eikä siltä löytynyt viitasammakolle D tai IV-liitteen sudenkorentolajeille sopivia lisääntymispaikkoja. Suunnittelualueelle johtava ajoura (kuva 15) todettiin kesäkuussa 2024 kirjoverkkoperhosen D lisääntymisalueeksi, mikä tulee ottaa huomioon tienrakennustoimissa. Lisääntymis- ja levähdyspaikat voidaan selvittää ennen mahdollisia rakennustöitä elo-syyskuussa tehtävällä toukkaseittikartoituksella.

Jos alueelta 2 aiotaan hakata puustoa, on syytä tehdä ennen toimenpiteitä liito-oravan D, VU papanakartoitus, jonka paras ajankohta on keväällä heti lumen sulamisen jälkeen.

Alue 7 Virtaniemi (id 11)

Luonnon yleiskuvaus

Suurin osa suunnittelualueesta on kuusitaimikkoa (kuva 17), jossa kasvaa maitohorsmaa (*Chamaenerion angustifolium*), vadelmaa (*Rubus idaeus*) sekä paljon kangas- ja metsämaitikkaa. Ajouralla havaittiin kesäkuun 2024 maastokäynnillä kaksi kirjoverkkoperhoskoirasta D. Rannan ja taimikon välissä on jätetty hakkuissa vanhoja metsämäntyjä, vähän koivua, metsähaapaa ja tervaleppää. Rantaan viettävässä rinteessä kasvaa kuusen- ja koivuntaimia sekä kenttäkerroksessa paljon puolukkaa ja kangasmaitikkaa. Suunnittelualueen ranta on karu ja lähes kasviton.

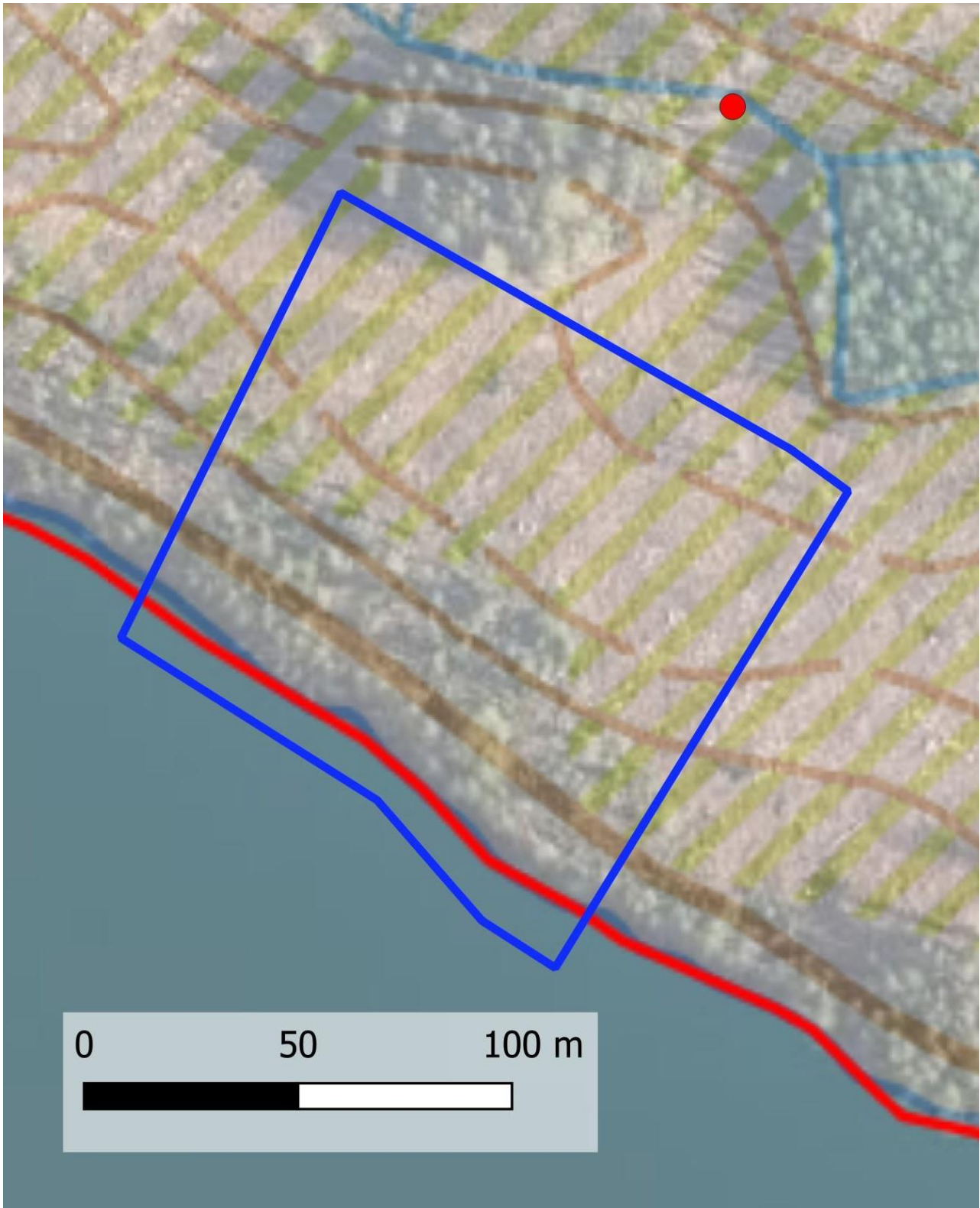
Kirjoverkkoperhosen (*Euphydryas maturna*) D havaintopaikka (kartta 9)

Taimikon kangasmaitikkaa kasvavalla ajouralla havaittiin kesäkuun 2024 maastokäynnillä kaksi aikuista kirjoverkkoperhosta.

Päätelmät ja suositukset

Suunnittelualueella ei havaittu sellaisia merkittäviä luontoarvoja, jotka rajoittaisivat rantarakentamista. Läheisellä taimikolla havaittiin kesäkuun 2024 maastotöissä kaksi kirjoverkkoperhosta, mutta suunnittelu-

alueella niistä ei tehty havaintoja. Lisääntymispaikat olivat todennäköisesti hakkuulle jätettyjen pienten metsäkuvioiden reunoilla.

Kartta 9. Virtaniemen suunnittelualueen rajaus. Kirjoverkkoperhosen havaintopaikka 2024 on merkitty punaisella pallolla.

Kuva 17. Virtaniemen suunnittelualueesta on suurin osa avohakattu. Virtaniemi 16.6.2024 © Petri Parkko

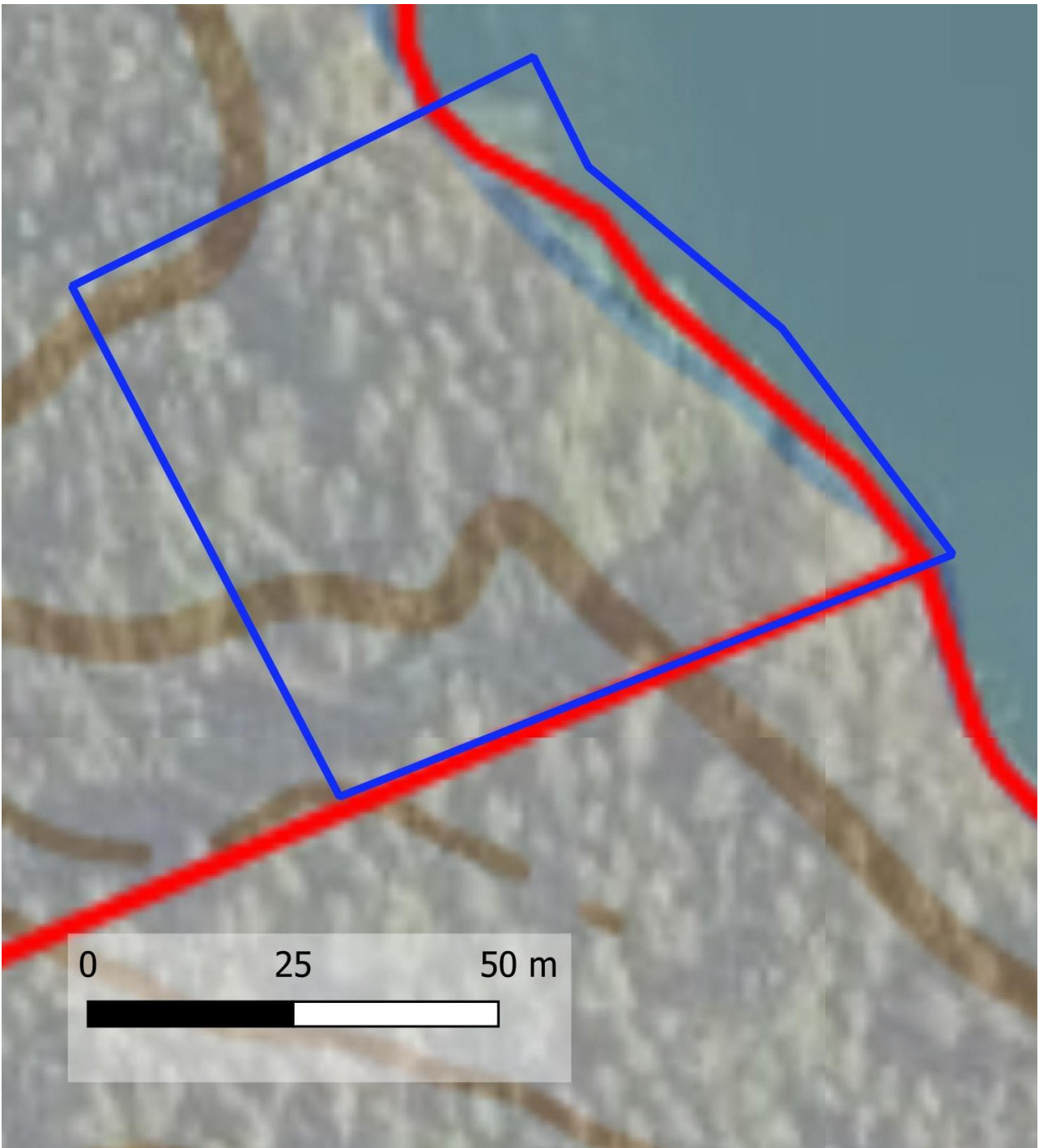
Alue 8 Hannonniemi (id 2)

Luonnon yleiskuvaus

Hannonniemen suunnittelualueella kasvaa varttunutta metsämäntyä ja rauduskoivua sekä alikasvoksena metsäkuusta (kuva 18). Kenttäkerroksessa kasvaa mustikkaa ja puolukkaa, ja pohjakerroksen muodostavat metsäsammalet. Metsässä havaittiin toukokuun 2024 maastokäynnillä hömötiainen (*Poecile montanus*) EN. Alueella on entinen metsittynyt soranottoalue.

Päätelmät ja suositukset

Suunnittelualueella ei ole hyvää elinympäristöä liito-oravalle D, VU. Rannassa on yksi rehevämpi pieni poukama, joka voisi sopia viitasammakon D kutupaikaksi, mutta paikalla ei kuulu koiraiden ääntelyä, eikä nähty sammakoita toukokuun maastokäynnillä. Viitasammakoiden aktiivista soidinpulputusta kuului maastokäynnin aikana vastarannalta. Myös muiden merkittävien luontoarvojen esiintyminen suunnittelualueella on epätodennäköistä.

Kuva 10. Hannonniemen suunnittelualan rajaus.

Kuva 18. Hannonniemen suunnittelualueen varttunutta mäntyvaltaista metsää. Hannonniemi 4.5.2024 © Petri Parkko

Lähteet

Hyvärinen, E., Juslen, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö. Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Nieminen, M. & Nupponen, K. 2017: Kirjoverkkoperhonen (*Euphydryas maturna* Linnaeus, 1758). – Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.), Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 131–134. Suomen ympäristö 1/2017.